

**ΟΜΙΛΙΑ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΥ Ε.Α. Β. ΜΑΡΤΖΟΥΚΟΥ Π.Ν. ΤΗΝ
18^Η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2011 ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ
ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Επτάνησα παραπέμπουν συνειρμικά σε φυσική ομορφιά και πολιτισμό που εκφράζεται με τα γράμματα, την μουσική, την ποίηση και κυρίως με τον αυθόρμητο και φιλόξενο χαρακτήρα των κατοίκων τους. Επακόλουθο της υποδομής και παρακαταθήκης αυτής, μεταξύ άλλων, είναι ο ετήσιος όγκος του τουρισμού ο οποίος πλέον αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων των νήσων. Κατά συνέπεια οι τοπικές αρχές ορθώς επενδύουν στην διατήρηση και βελτίωση των παραμέτρων της φυσικής ομορφιάς και του πολιτισμού, αποβλέποντας στο πολλαπλό κοινό όφελος.

Οι προσλαμβάνουσες παραστάσεις κάθε επισκέπτου της περιοχής του Ιονίου πελάγους συνδέονται με γαλήνια και ειρηνικά τοπία, πολιτιστικά δρώμενα, διεθνή τουριστική ζωντάνια και δεν συσχετίζονται με πολιτικοστρατιωτικές εντάσεις και έντονη στρατιωτική παρουσία. Είναι άραγε αυτή η πραγματικότητα του χθες, του σήμερα και κυρίως του αύριο;

Ευρίσκομαι σήμερα εδώ για να αναδείξω την εξόχως σημαντική αλλά παραμελημένη παράμετρο, η οποία σχετίζεται με την άμυνα και ασφάλεια της περιοχής και συνεπώς με την ευημερία και το μέλλον των κατοίκων της. Είναι φυσικό η ηρεμία μίας εικονικής πραγματικότητας να αποκρύπτει την παράμετρο αυτή από τα περισσότερα βλέμματα αφού επί του παρόντος οι επιδράσεις και οι επιπτώσεις της δεν είναι άμεσες, απτές και μετρήσιμες.

Η έλλειψη στρατιωτικής παρουσίας σε μία περιοχή, εκλαμβάνεται από την διεθνή κοινότητα ως πολιτικό μήνυμα που σημαίνει είτε ότι ο κάτοχός της την θεωρεί απολύτως ασφαλή και μη απειλούμενη είτε ότι την θεωρεί ως μη ζωτική περιοχή για τα Εθνικά του Συμφέροντα και συνεπώς δεν προτίθεται να την προσπίσει έναντι υψηλού κόστους. Σημειωτέον ότι η αποτελεσματική άμυνα και η ασφάλεια μίας περιοχής προϋποθέτει ύπαρξη εθνικής στρατηγικής, από την οποία απορρέει μακροπρόθεσμος και συστηματικός σχεδιασμός, προετοιμασία και οργάνωση με σκοπό να αποτραπούν δυσμενείς εξελίξεις με ενδεχομένως μη αναστρέψιμα αποτελέσματα.

Κατά το πρόσφατο παρελθόν οι πρώτες ενδείξεις δυναμικής αλλαγής των πραγμάτων στην περιοχή έλαβαν χώρα κατά την διάρκεια του πολέμου της Γιουγκοσλαβίας, στην δεκαετία του 1990 και κορυφώνονται στις μέρες μας με την στρατιωτική συνεργασία Αλβανίας με την Τουρκία, με τις διαδικασίες οριοθέτησεως υφαλοκρηπίδος και ΑΟΖ, με τον ανταγωνισμό των αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου, καθώς και με τις επικείμενες υποθαλάσσιες έρευνες υδρογονανθράκων στο Ιόνιο.

Η πρόσφατη αυτή πολιτικοστρατιωτική κινητικότητα δεν αποτελεί πρωτόγνωρο φαινόμενο στο Ιόνιο αλλά κυκλική επανάληψη παλαιότερων, ιστορικά καταγεγραμμένων, πυκνών πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων που συσχετίζονται με την τεράστια γεωπολιτική βαρύτητα της περιοχής μας.

.Κατά την παρουσίαση που θα ακολουθήσει, θα επιχειρήσω να αναδείξω συνοπτικά την διαχρονικότητα της γεωπολιτικής σημασίας της περιοχής του Ιονίου, τις τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις και τέλος θα εστιασθώ στα σημερινά θέματα ασφάλειας και άμυνας της περιοχής.

Αρκετά από τα στοιχεία που χρησιμοποίησα για την σημερινή παρουσίαση προέρχονται από σχετική ημερίδα που διοργανώθηκε πρόσφατα στην Σχολή Διοικήσεως και Επιτελών του Π.Ν., κατά την οποία οι παρουσιάσεις εγένοντο από τους σπουδαστές της Σχολής Υποπλοιάρχους του Π.Ν., Δ. Λιαράκο, Β. Σταμούτσο και Κ. Πατσιαούρα ενώ ο υποφαινόμενος ήταν ένας από τους εποπτεύοντες τις εργασίες αυτές.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο χρόνος της αποψινής παρουσιάσεως δεν επιτρέπει έστω και την περιληπτική αναφορά στο πλουσιότατο ιστορικό παρελθόν της περιοχής, παρά μόνο ένα απλό ιστορικό στίγμα.

Το σύμπλοκο Δυτικές ελληνικές ακτογραμμές – Κέρκυρα – Διαπόντιοι νήσοι – Αδριατική θάλασσα απετέλεσε διαχρονικά το μήλο της έριδος των εκάστοτε ισχυρών γεωπολιτικών δυνάμεων. Εάν η Μεσόγειος ήταν το κέντρο του γνωστού κόσμου, το Ιόνιο ευρίσκεται στο κέντρο της Μεσογείου και ανέκαθεν υπήρξε σταυροδρόμι και κομβικό σημείο επικοινωνίας Ανατολής και Δύσεως.

Από την προϊστορία και του μυθικούς χρόνους μαθαίνουμε ότι κάτοικοι του Ιονίου συμμετέχουν τόσο στην Αργοναυτική εκστρατεία όσο και

στην εκστρατεία κατά της Τροίας, προσφέροντες πλοία, έμπειρα πληρώματα και σπουδαίους ηγέτες. Κατά τους ιστορικούς και ιδιαίτερα τους κλασσικούς χρόνους, οι πολυπληθείς ελληνικές αποικίες και στις δύο πλευρές του Ιονίου πελάγους διακρίνονται για την ισχύ και την ευμάρειά τους. Όλοι γνωρίζουμε ότι ο Πελοποννησιακός Πόλεμος του 5^{ου} αιώνας π.Χ. άρχισε από το Ιόνιο, η δε τελική του έκβαση καθορίστηκε αποφασιστικά από την Σικελική εκστρατεία των Αθηναίων.

Κατά την εποχή του Μ. Αλεξάνδρου και των Ελληνιστικών χρόνων, η περιοχή δεν γνωρίζει αξιόλογη πολιτικοστρατιωτική δραστηριότητα αφού η προσοχή των Μακεδόνων ήταν στραμμένη προς Ανατολάς, αν και ουδείς γνωρίζει τι θα ακολουθούσε εάν δεν μεσολαβούσε ο πρόωρος θάνατος του Μ. Στρατηλάτου. Αργότερα ο Βασιλεύς Πύρρος επιχειρεί διείσδυση στο Ιόνιο και αφού νικά τους Ρωμαίους το 280 π.Χ., κατακτά την Σικελία, γεγονός που προκαλεί την συμμαχία Ρωμαίων και Καρχηδονίων εναντίον του.

Κατά την Ρωμαϊκή περίοδο η περιοχή εθεωρήθει φύλακας του στομίου της Αδριατικής και απαραίτητος βατήρας για την πρόσβαση των Ρωμαίων στην Α. Μεσόγειο, γεγονός που υπήρξε βασική αιτία των μακροχρονίων Καρχηδονιακών πολέμων της Ρώμης. Η ρωμαϊκή εγνατία οδός (140 π.Χ.), που εκκινούσε από το σημερινό Δυρράχιο και έφθανε στην Κωνσταντινούπολη μέσω Θεσσαλονίκης, υπογράμμιζε την σημασία των στενών του Οτράντο για τις εμπορικές μεταφορές κατά τον άξονα Ανατολή – Δύση. Τέλος η ναυμαχία του Ακτίου μεταξύ του Οκταβιανού και του Αντωνίου και Κλεοπάτρας, έκρινε την τύχη της Αιγύπτου.

Ανάλογο ρόλο διεδραμάτισε το Ιόνιο κατά την Βυζαντινή περίοδο, κατά την οποία υπήρξε το δυτικό σύνορο και το σημείο συγκρούσεων των Βυζαντινών με τις ανερχόμενες Δυτικές Δυνάμεις. Κατά τον Μεσαίωνα, σε αντίθεση με την Δύση, το Βυζάντιο κυριαρχεί στην θάλασσα και το θαλάσσιο εμπόριο αποκομίζοντας κέρδη και ευημερία. Το Ιόνιο γίνεται Βυζαντινή λίμνη που ευνοεί τις μεταφορές και το εμπόριο δίχως δασμούς, παράγει δε δικό του πλούτο που οδηγεί στην ανάπτυξη και την ευημερία της περιοχής.

Οι περιοχές Αδριατικής και Ιονίου υπέστησαν όχι τυχαία τις επιθέσεις των Βανδάλων, των Ούνων και των Γότθων της Ιταλίας, κατά τον 4^ο 5^ο και 6^ο αιώνα μ. Χ. αντίστοιχα. Η εξ ίσου δυναμική και νικηφόρα Βυζαντινή αντίδραση κατά των Γότθων με επικεφαλής τους στρατηγούς Βελισσάριο και Ναρσή αποδεικνύει την σημασία που είχε για το Βυζάντιο η περιοχή αυτή.

Μεταξύ του 8^{ου} και του 13^{ου} αιώνα, οι Βίκινγκς χρησιμοποιούν το Ιόνιο και την Κέρκυρα ως βατήρα για την περαιτέρω προώθησή τους προς την Κωνσταντινούπολη. Οι σταυροφόροι στοχοποιούν κατ' επανάληψη αποδεδειγμένης αξίας σημεία θαλασσίου ελέγχου στην περιοχή του Ιονίου. Η εξασθένιση του Βυζαντίου και η πτώση των Αράβων, ανοίγουν διάπλατα θαλάσσιους δρόμους και λιμάνια στην Ενετία και την Γένοβα οι οποίες αναλαμβάνουν ρόλο πρωταγωνιστού στο διαμετακομιστικό εμπόριο. Το 1199 μ.Χ., η Ενετία αποκτά εμπορική ελευθερία στην περιοχή του Ιονίου, κατόπιν σχετικής συνθήκης με το Βυζάντιο.

Η μεγάλη αυτή ναυτική Δύναμη της Ενετίας θεωρούσε ως βασική προϋπόθεση της εμπορικής της δραστηριότητας τον πλήρη έλεγχο του Ιονίου. Πέραν της Κέρκυρας, με τον κεντρικό της ρόλο τόσο από πλευράς θέσεως όσο και από πλευράς φυσικής διαμορφώσεως, οι Ενετοί ήλεγχαν επιπλέον κομβικά γι' αυτούς σημεία όπως τα υπόλοιπα Επτάνησα, η Πάργα, η Ναύπακτος, η Μεθώνη και η Κορώνη. Ας μην ξεχνούμε ότι η ναυτική δύναμη της Βενετίας αποτελείτο από δύο στόλους. Ο βαρύς Στόλος ναυλοχούσε στην Κέρκυρα και ο εκάστοτε Ναύαρχος ήταν και Αρχηγός ολοκλήρου του Στόλου της Μεσογείου. Ο ελαφρύς Στόλος παρέμενε στον οχυρωμένο λιμένα της Σούδας, στην Κρήτη.

Εν συνεχεία η περιοχή του Ιονίου απετέλεσε στρατηγική ζωτική περιοχή για την προστασία των ακτών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αλλά ταυτόχρονα και εφαλτήριο των Δυτικών διεκδικήσεων, καθώς και χώρο συγκεντρώσεως στρατιωτικών δυνάμεων των ισχυρών Δυτικών κρατών της εποχής, κατά την περίοδο της παρακμής των Οθωμανών. Αυτό μαρτυρούν οι οκτώ (8) Ενετοτουρκικοί πόλεμοι. Όλοι γνωρίζουν τις σημαντικές ναυμαχίες της Πρέβεζας το 1538, καθώς και την Ναυμαχία της Ναυπάκτου του 1571. Ειδικότερα η Κέρκυρα αντέχει τις διαδοχικές επιθέσεις των Τούρκων το 1537, 1571, 1573 χάρις στα τεράστια ποσά που δαπανώνται για την άρτια οχύρωση της νήσου, η οποία θεωρείται από τους Ενετούς ζωτικής σημασίας.

Η διαχρονική γεωπολιτική αξία του Ιονίου δεν μειώθηκε στα νεώτερα χρόνια, κατά τα οποία η Κέρκυρα απετέλεσε διαδοχικά κτήση των Ενετών, των Γάλλων του Ναπολέοντος (1797 – 1799), των Ρώσων (1799 – 1801), των Άγγλων (1814 – 1864), μέχρι και την τελική ένωση με την πατρίδα. Ειδικά για την Κέρκυρα είναι χαρακτηριστικό ότι το 1855, ο Άγγλος Κυβερνήτης προτείνει την ένωση των υπολοίπων Επτανήσων με την Ελλάδα δίχως σε αυτά να συμπεριλαμβάνει την Κέρκυρα τους Παξούς και τις Διαπόντιες νήσους.

Από το 1870 έως και τις μέρες μας, μέσω σειράς πολεμικών συγκρούσεων και πλήθους συνθηκών και συμφωνιών οι οποίες δεν κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν λεπτομερώς, για την οικονομία του χρόνου, οι Μ. Δυνάμεις και τα κράτη της περιοχής εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους και επιδιώκουν γεωπολιτικά κέρδη στην περιοχή του Ιονίου και της Αδριατικής. Ενδεικτικά αναφέρονται ονομαστικά η συνθήκη του Αγ. Στεφάνου (1877), του Βερολίνου (1878), οι συμφωνίες της Μόντσα (1897), Θεσσαλονίκης (1913), Βουκουρεστίου (1913), τα πρωτόκολλα του Λονδίνου (1913), της Φλωρεντίας (1914) και της Κέρκυρας (1914), την συμφωνία του Λονδίνου (1915), την μυστική συμφωνία Τιτόνι – Βενιζέλου, την Συνθήκη του Σαιν Ζερμαίν (1919), του Ραπάλο (1920), των Τιράνων (1920), της Μοσούλης (1926), των Τιράνων (1927) και (1936), του Βελιγραδίου (1937).

Σε όσες των συνθηκών αυτών συμμετείχε, η Ιταλία επεδίωξε την δημιουργία κλειστής εκατέρωθεν ιταλικής Αδριατικής και Ιονίου και επιπλέον πλήρη έλεγχο του άξονος Αδριατική, Ιόνιο, Λιβύη, Αιθιοπία. Στην επιδίωξή της αυτή η κατοχή της Κέρκυρας και η πρόσβαση και άσκηση καταλυτικής επιρροής κυρίως στην Αλβανία αλλά και ευρύτερα στα Βαλκάνια, αποτελούσε υψηλή προτεραιότητα. Παράλληλα θεωρώντας ότι απειλείται ο έλεγχος της Αδριατικής από την ελληνική Κέρκυρα, φρόντισε να μειώσει τον κίνδυνο, με οριοθέτηση των Αλβανικών συνόρων απέναντι από το νησί, αποστερώντας έτσι από την Ελλάδα την Β. Ήπειρο, διεθνώς αναγνωρισμένη ελληνική περιοχή με αμιγώς ελληνικούς πληθυσμούς. Στο ίδιο πλαίσιο όλοι γνωρίζουμε τις κατά καιρούς Ιταλικές προκλήσεις, προπαγάνδες, προβοκάτσιες, βομβαρδισμούς και κατακτήσεις της Κέρκυρας, όλοι γνωρίζουμε τον ρόλο που διεδραμάτισαν οι ιταλοκερκυραίοι κατά την διάρκεια της κατοχής και όλοι επίσης υποψιαζόμαστε ποιός υποκινεί και ενθαρρύνει κινήματα αυτονομίσεως των Ιονίων νήσων βρίσκοντας πρόσφορο έδαφος σε αμελητέα ευτυχώς μερίδα αφελών, ανιστόρητων και ίσως αργυρόνητων ντόπιων κατοίκων.

Η Ρωσία επεδίωξε την πρόσβαση στην μεσογειακή Αδριατική, μέσω συγγενών εθνολογικά και θρησκευτικά κρατών, όπως η Σερβία και η Βουλγαρία, ασκώντας πιέσεις ώστε τα σύνορα των κρατών αυτών να φθάνουν στην εν λόγω θάλασσα. Επιπλέον η Ε.Σ.Σ.Δ. εναντιώνετο στην απελευθέρωση της Β. Ηπείρου από την Ελλάδα, αφού την θεωρούσε ενταγμένη στην Δύση και δημιούργησε βάση Υποβρυχίων στην νήσο Σάσωνα. Η Αυστρία ουδέποτε επιθυμούσε ανεξάρτητο χριστιανικό σλαβικό κράτος με διέξοδο στην θάλασσα, αντιθέτως ευνοούσε μία μεγάλη, ανεξάρτητη μουσουλμανική Αλβανία.

Αντίστοιχα οι Δυτικές Μ. Δυνάμεις ανέκαθεν προσεπάθησαν να δημιουργήσουν παράκτια αναχώματα με σκοπό την αποκοπή προσβάσεως της Ρωσίας στην Αδριατική και το Ιόνιο, εκμεταλλευόμενες τους μη συγγενείς, εθνολογικά ή θρησκευτικά, με αυτήν πληθυσμούς. Επιπλέον προκειμένου οι Δυτικές Δυνάμεις να εξασφαλίζουν ελευθερία κινήσεων στην περιοχή, ευνοούσαν τον κατατεμαχισμό του ελέγχου Αδριατικής και Ιονίου σε ένα ή περισσότερα μικρότερα κράτη, αποτρέποντας τον πλήρη έλεγχο της περιοχής από τοπικές περιφερειακές δυνάμεις. Για τον λόγο αυτό συναίνεσαν στην απαίτηση της Ιταλίας όπως τα Αλβανικά σύνορα φθάνουν απέναντι από την Κέρκυρα.

Παραλείποντας τα γνωστά σε όλους γεγονότα του Β'Π.Π. και ερχόμενοι στις μέρες μας, θα σταθούμε στην συμφωνία των Αθηνών του 1977, μεταξύ Ελλάδος και Ιταλίας, η οποία διατυπώνει σαφώς θέματα περί υφαλοκρηπίδος και συνεκμεταλλεύσεως κοιτασμάτων πετρελαίου, περιγράφοντας τρόπους διπλωματικής διευθέτησεως τυχόν διαφορών, γεγονός που πιστοποιεί την από το 1975 πλήρη γνώση, για τα κοιτάσματα πετρελαίου του Ιονίου καθώς και των προβλημάτων τα οποία θα δημιουργούσαν στο μέλλον.

Στις αρχές του 1990 οι Δυτικές Δυνάμεις, μέσω του NATO, προκαλούν τον πόλεμο στην Γιουγκοσλαβία, στην προσπάθειά τους να αποκλεισθεί η Σερβία από τις ακτές της Αδριατικής, αφού ο διαχρονικός κίνδυνος καθόδου της Ρωσίας στην Μεσόγειο, μέσω Σλαβικού κράτους, θεωρείται ότι θίγει ζωτικά Δυτικά συμφέροντα.

Από το 1987, το NATO απεφάσισε την εγκατάσταση μοίρας αναγνωριστικών Α/Φ τύπου AWACS στο Άκτιο, για λόγους ελέγχου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου καθώς και της Β. Αφρικής. Τα οφέλη της αποφάσεως αυτής για την συμμαχία είναι προφανή και επιβεβαιώθηκαν πρόσφατα, για μία ακόμη φορά, κατά την εξασφάλιση ζώνης απαγόρευσης πτήσεων επάνω από την Λιβύη.

Το 1997, μετά την κατάρρευση του παρατραπέζικου συστήματος στην Αλβανία, το Πολεμικό μας Ναυτικό υλοποιεί ειδική επιχείρηση, για την μεταφορά από τα Τίρανα στο Δυρράχιο ξένων υπηκόων, Κινεζικής, Αιγυπτιακής, Ιρανικής, Ιορδανικής και Παλαιστινιακής καταγωγής. Αυτή είναι και η τελευταία μέχρι στιγμής ελληνική δυναμική παρέμβαση στην περιοχή του Ιονίου.

Τον Μάιο του 2000, συντελείται διάσκεψη στην Αγκώνα, με Ελληνική πρωτοβουλία και με συμμετοχή των χωρών της Αδριατικής Ιταλία, Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Κροατία και Σλοβενία. Μεταξύ των

τομέων ενδιαφέροντος της διασκέψεως, όπως ο τουρισμός και η καταπολέμηση του εγκλήματος, σημαντική θέση καταλαμβάνει η εκμετάλλευση των οικονομικών πόρων της Αδριατικής και του Ιονίου, οι επιστημονικές συνεργασίες και η προστασία του περιβάλλοντος, θέματα δηλαδή με οσμή πετρελαίου. Απόρροια της εν λόγω πρωτοβουλίας Αδριατικής και Ιονίου (ΠΑΙ), είναι και η καθιέρωση από το 2001, της πολυεθνικής ναυτικής ασκήσεως ADRION, η οποία συμβάλλει στους σκοπούς της, μέσω της εξασφάλισης ικανοποιητικού επιπέδου συνεργασίας μεταξύ των Ναυτικών των χωρών Αδριατικής και Ιονίου, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις ασφαλείας στην περιοχή αυτή.

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ – ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ

Πριν συνεχίσουμε, θα ήθελα να σταθώ στιγμιαία στην έννοια της γεωπολιτικής, της οποίας η στοιχειώδης γνώση θα απαιτούσε ιδιαίτερη διάλεξη. Για εμάς αρκεί να γνωρίζουμε ότι γεωπολιτική είναι η γεωγραφία της ισχύος, δηλαδή είναι η έννοια που συνδέει άρρηκτα την γεωγραφία με ολόκληρο το πολιτικό και πολιτισμικό οικοδόμημα ενός κράτους και εξετάζει την αλληλεπίδραση μεταξύ των, υπό το πρίσμα της αναζητήσεως και αποκτήσεως ισχύος, από το υπό εξέταση κράτος, μίας ισχύος υπό την ευρύτερη έννοια του όρου (οικονομικής, στρατιωτικής και πολιτισμικής). Κατά παρεμφερή προσέγγιση, η γεωπολιτική είναι κόρη της γεωγραφίας η οποία αποτελεί το επίκεντρο της διαδικασίας διαχρονικής διαμορφώσεως των διεθνών σχέσεων. Η γεωπολιτική μελέτη περιοχών και λαών και ιδιαίτερα η γεωπολιτική πρόβλεψη, έχει περίπλοκο χαρακτήρα, λόγω του δυναμικού συνδυασμού γνωστικών αντικειμένων από πολλούς κλάδους επιστημών, στο πεδίο εφαρμογής ενός ταχέως μεταβαλλομένου και σύνθετου περιβάλλοντος.

Οι Οθωνοί απέχουν περί τα 42 ν.μ. από την ανατολικότερη ιταλική ακτή (Οτράντο) και 18.7 ν.μ. από την πλησιέστερη αλβανική ακτή (Δρυμάδες Χειμάρρας). Αν συσχετίσουμε το εύρος του στενού του Οτράντο που αποτελεί την είσοδο της Αδριατικής και είναι περίπου 40 ν.μ., συμπεραίνουμε ότι η απόσταση Οθωνοί - Ιταλία ισαπέχει περίπου με την απόσταση του στενού του Οτράντο, σχηματίζοντας έτσι ένα νοτιότερο στενό. Η θαλάσσια περιοχή μεταξύ Κερκύρας και των απέναντι αλβανικών ακτών σχηματίζει έναν μεγάλο προστατευμένο κόλπο που αποτελεί ασφαλές αγκυροβόλιο και που στο στενότερο σημείο του, απέχει 1.1 ν.μ. από την Αλβανία. Ο κάτοχος της Κέρκυρας και των Διαποντίων νήσων, δύναται να ελέγξει το ανατολικό σκέλος του στενού

του Οτράντο. Σε αυτή την γεωγραφική διαμόρφωση χρωστά η περιοχή το διαχρονικό γεωπολιτικό της ενδιαφέρον.

Η Αδριατική εκτείνεται επί άξονος ΒΔ κατευθύνσεως που ξεκινά από το στενό του Οτράντο, σε μήκος 413 ν.μ. και μέγιστου πλάτους 100 ν.μ.. Το μέσο βάθος της είναι 240 μ. και το μέγιστο 1460 μ.. Στην ανατολική πλευρά της και κατά μήκος των Κροατικών ακτών, υπάρχει σύμπλεγμα 1000 περίπου νήσων εκ των οποίων κατοικούνται οι 66. Στην Αδριατική έχουν έξοδο η Ιταλία με 6 κύρια λιμάνια, η οποία και αποτελεί μία από τις κύριες εμπορικές πύλες εισόδου στην Ευρώπη, η Σλοβενία με ακτογραμμή μόλις 10 ν.μ. και έναν κύριο λιμένα, η Κροατία που κατέχει τα 2/3 της ανατολικής ακτογραμμής (άνω των 250 ν.μ.) με 4 κύρια λιμάνια, η Βοσνία – Ερζεγοβίνη με ακτή μόλις 5 ν.μ., δίχως κύριο λιμένα, το Μαυροβούνιο με ακτή 50 ν.μ. και ένα κύριο λιμένα (Μπαρ) και τέλος η Αλβανία με μήκος ακτογραμμής περί τα 150 ν.μ. και τρεις κύριους λιμένες. Όλη αυτή η θαλάσσια περιοχή εκτάσεως 160.000 τ.χ. ελέγχεται ουσιαστικά από το στενό του Οτράντο το οποίο προς ανατολάς ορίζεται από την νήσο Σάσωνα και τους Οθωνούς.

Περνώντας το στενό του Οτράντο προς Νότο εισερχόμαστε στην σεισμογενή περιοχή του Ιονίου με σαφώς μεγαλύτερα βάθη (το βαθύτερο σημείο της Μεσογείου ευρίσκεται δυτικά της Σαπιέντζας, στην Πελοπόννησο με βάθος 5.267 μ). Στην δυτική ελληνική ακτογραμμή ευρίσκονται τρεις κύριοι λιμένες (Ηγουμενίτσα, Πάτρα, Καλαμάτα) και δυτικώς της ακτογραμμής τα Επτάνησα.

Το σύμπλεγμα Αδριατική – Οτράντο – Ιόνιο ελέγχει τρεις Ηπείρους και δύο θάλασσες (Μεσόγειος, Εύξεινος) και συνεπώς επηρεάζει κάθε στρατιωτική επιχείρηση στην Κεντρική και Νότια Ευρώπη, τον Εύξεινο, την Μ. Ασία, την Μ. Ανατολή, την Μεσόγειο και την Β. Αφρική. Για τον λόγο αυτό η περιοχή προσφέρεται ως περιοχή συγκεντρώσεως και βάση επιχειρήσεων μεγάλων δυνάμεων. Το ίδιο σύμπλεγμα ελέγχει κάθε κίνηση εντός της Μεσογείου και ειδικότερα το τρίγωνο Γιβραλτάρ – Σουέζ – Εύξεινος Πόντος.

Μετά την διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ (1869), η Μεσόγειος κατέστη η πλέον σύντομη και φθηνή οδός μεταφοράς εμπορευμάτων και φυσικών πόρων και κυρίως υδρογονανθράκων για ολόκληρη την Δύση σε αμφοτέρως τις πλευρές του Ατλαντικού. Γίνεται λοιπόν φανερή η ζωτική σημασία ελέγχου του άξονος αυτού και συνεπώς η γεωπολιτική σημασία του Ιονίου, για τις Δυτικές ναυτικές Δυνάμεις καθώς και για ποιόν λόγο δεν επιτρέπουν την κάθοδο στην θάλασσα χερσαίων Δυνάμεων όπως η Ρωσία. Πέραν του Ιονίου, κομβικής σημασίας θεωρούνται τα σημεία

ελέγχου του Γιβραλτάρ, της Μάλτας, της Κρήτης, της Κύπρου και του Σουέζ. Οι επισημάνσεις αυτές αναδεικνύουν και την μεγάλη σημασία της χώρας μας, ως παραδοσιακά ναυτικής δυνάμεως με το Ιόνιο και την Κρήτη στην κατοχή της, για την Δύση.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ

Ξεκινώντας από τον ορυκτό πλούτο, το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών τεκμαίρει ότι από τις μέχρι τώρα έρευνες και εξορύξεις, υφίστανται αξιοποιήσιμα βιομηχανικά ορυκτά στην περιοχή της Κέρκυρας, Λευκάδος, Ζακύνθου και Κυπαρισσίας, όπως λευκά ανθρακικά ορυκτά και γύψος τα οποία έχουν βιομηχανικές εφαρμογές.

Αν και προϋπήρξαν έρευνες υδρογνανθράκων στον Ελλαδικό χώρο, συστηματικές προσπάθειες έγιναν από το έτος 1969 στο Θρακικό πέλαγος από τις εταιρείες Texaco, Chevron, Ada Oil και Oceanic, αμερικανικών συμφερόντων. Η τελευταία ανακαλύπτει το 1973 τα πρώτα κοιτάσματα δυτικά της Θάσου από τα οποία θα εξαχθεί το πρώτο ελληνικό πετρέλαιο το 1981. Από το 1974 προβάλλονται οι πρώτες τουρκικές διεκδικήσεις με αποτέλεσμα την συμφωνία της Βέρνης του 1976, με την οποία περιορίζονται οι έρευνες εντός των 6 ν.μ. από την ηπειρωτική Ελλάδα. Ακολουθεί η κρίση του 1987 και η συμφωνία του Νταβός για την μη εκμετάλλευση των πετρελαίων του Αιγαίου. Την κρίση των Ιμίων ακολουθεί η συμφωνία της Μαδρίτης του 1997 στην οποία μεταξύ άλλων αναγνωρίζονται ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας στο Αιγαίο. Ακολουθεί η παράδοση 25 πακέτων ερευνών σε πετρελαϊκές εταιρείες στον ελλαδικό χώρο στον οποίο έως το 1999 είχαν γίνει 172 ερευνητικές γεωτρήσεις. Οι τελευταίες παραχωρήσεις περιοχών για έρευνα στην Δ. Ελλάδα έγιναν το 1997 (κοινοπραξίες των ΕΛΠΕ, με Enterprise Oil και Triton) όπου εκτελέστηκαν 6 συνολικά γεωτρήσεις μέχρι το 2002.

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, στον υπό εξέταση χώρο του Ιονίου πελάγους και της Δυτικής ακτογραμμής, συνυπάρχει το σύνολο των παραγόντων που απαιτούνται για την ύπαρξη υδρογνανθράκων. Υπάρχει δηλαδή ένα ολοκληρωμένο πετρελαϊκό σύστημα που περιλαμβάνει μητρικά πετρώματα που γεννούν πετρέλαιο, πετρώματα - ταμιευτήρες που το αποθηκεύουν, πετρώματα που το σφραγίζουν και υπάρχει επίσης η προβλεπομένη γεωλογική ιστορία.

Από τις έρευνες του παρελθόντος υπάρχουν αναξιοποίητα ευρύματα στο Δ. Κατάκωλο και στις Αλυκές της Ζακύνθου. Ο αριθμός των 172 γεωτρήσεων μέχρι το 2011, στον ελλαδικό χώρο κρίνεται απολύτως

ανεπαρκής εάν ληφθεί υπ' όψιν ότι στην Αλβανία οι αντίστοιχες γεωτρήσεις φθάνουν τις 1000. Η υψηλή πιθανότητα υπάρξεως πλουσίων κοιτασμάτων στο Ιόνιο ενισχύεται και από το γεγονός της αντλήσεως πετρελαίου από την Αλβανία στα βόρεια σύνορά μας, καθώς και από την ύπαρξη ιταλικών κοιτασμάτων στην Αδριατική.

Στις 30 Μαΐου του 2011 ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής ανακοίνωσε το σχέδιο διεθνούς προσκλήσεως εκδηλώσεως ενδιαφέροντος για την διενέργεια σεισμικών ερευνών στην ευρύτερη περιοχή του Ιονίου, Δ. Ελλάδος και νοτίως της Κρήτης. Απώτερος σκοπός η ταχεία αποτύπωση πετρελαϊκών συστημάτων και ανάδειξη γεωλογικών δομών, ώστε να ακολουθήσει το 2012 η παραχώρηση περιοχών για ερευνητικές γεωτρήσεις προς εντοπισμό υδρογονανθράκων. Η εν λόγω ανακοίνωση του ελληνικού Υπουργείου προέκάλυψε την αντίδραση αλβανικών εθνικιστικών οργανώσεων οι οποίες χαρακτηρίζουν την ελληνική απόφαση ως «προσβολή της εδαφικής ακεραιότητας της Αλβανίας σε μία περιοχή όπου δεν έχουν καθορισθεί ακόμη τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ των κρατών». Επιπλέον εμφανίσθηκαν πρωτοσέλιδα στον αλβανικό τύπο που εμφανίζουν τα Τίρανα να αμφισβητούν ακόμη και τα χερσαία σύνορα. Σε ότι αφορά την Λιβύη επισημαίνεται ότι επί του παρόντος δεν αναγνωρίζει ύπαρξη υφαλοκρηπίδος στην νήσο Γαύδο και ότι η Ελλάδα δεν έχει υπογράψει συμφωνία με την χώρα αυτή για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδος.

Είναι γνωστό ότι η Ευρώπη είναι ενεργειακά εξαρτημένη περιοχή αφού εισάγει σημαντικό ποσοστό των αναγκών της σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Μεγάλα κοιτάσματα φυσικού αερίου διαθέτει η Ρωσία η οποία προμηθεύει την Ευρώπη μέσω Ουκρανίας, Λευκορωσίας και Βαλτικής θαλάσσης. Μεγάλα επίσης αποθέματα φυσικού αερίου ανακαλύφθηκαν πρόσφατα σε κράτη της Κασπίας και της Κ. Ασίας, όπως το Αζερμπαϊτζάν, Τουρκμενιστάν, Καζακστάν κ.λ.π.. Στην περιοχή αυτή μαίνεται σκληρός ανταγωνισμός για άσκηση επιρροής από τις Η.Π.Α., την Ρωσία, την Ε.Ε. αλλά και την Κίνα και την Ινδία, καθώς και από τοπικές περιφερειακές δυνάμεις όπως το Ιράν και η Τουρκία.

Δεδομένου ότι η σημαντική εξάρτηση της Ευρώπης από τους Ρωσικούς υδρογονάνθρακες περιορίζει τις στρατηγικές επιλογές της, καταβάλλεται προσπάθεια δημιουργίας εναλλακτικού δρόμου προμηθείας της, μέσω του λεγομένου «νοτίου διαδρόμου», στον οποίο η Τουρκία και η χώρα μας αποτελούν τις κυριότερες χώρες διελεύσεως των αγωγών. Η Ελλάς δύναται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον ενεργειακό χάρτη της Ευρώπης με την συμμετοχή της στους αγωγούς Trans Adriatic Pipeline (TAP), τον αγωγό Ιταλίας – Ελλάδος, Τουρκίας – Ελλάδος, Μπουργκάς -

Αλεξανδρούπολη και South Stream, επιδιώκοντας να ισορροπήσει μεταξύ των ρωσικών και Δυτικών συμφερόντων.

Ο ελληνοϊταλικός αγωγός φυσικού αερίου (ΔΕΠΑ Α.Ε. – EDISON – POSEIDON), του οποίου η επένδυση ανέρχεται στα 600 εκ. € για το χερσαίο και 300 εκ. € για το υποθαλάσσιο, θα μεταφέρει πλέον των 8 δις. κ.μ. προς την Ιταλία, με δυνατότητα αυξήσεως της παροχής του. Η μεταφορά του, από την Κομοτηνή θα φθάνει στην Νέα Μεσημβρία, μέσω του υπάρχοντος ελληνικού δικτύου. Από εκεί θα κατασκευασθεί αγωγός μήκους 300 χλμ. έως τις δυτικές θεσπρωτικές ακτές από όπου ένας υποθαλάσσιος αγωγός διπλής κατευθύνσεως, μήκους 212 χλμ. θα μεταφέρει το αέριο στο Οτράντο. Η ολοκλήρωση του έργου αναμένεται στα τέλη του 2016. Ο ελληνοϊταλικός αγωγός προβλέπεται να συνδεθεί με τον ελληνοτουρκικό αγωγό ITG (Interconnection Turkey – Greece), δημιουργώντας έτσι τον ITGI (Interconnection Turkey – Greece – Italy). Ο αγωγός ITG ο οποίος έχει περατωθεί από το 2007, έχει μήκος 285 χλμ., εκ των οποίων 200 χλμ. ευρίσκονται στην Τουρκία και 85 χλμ. στην Ελλάδα και ξεκινά από την πόλη Karacabey, καταλήγοντας στην Κομοτηνή.

Ο ρωσικών συμφερόντων αγωγός φυσικού αερίου South Stream, κόστους 10 δις. € και άμεσος ανταγωνιστής του αγωγού Nabucco, Δυτικών συμφερόντων, εκκινώντας από την Ρωσία με υποθαλάσσιο αγωγό στην Μ. Θάλασσα μήκους 900 χλμ., φθάνει στην Βουλγαρία και εν συνεχεία διασπάται σε δύο κλάδους, έναν βόρειο προς Αυστρία και έναν νότιο προς την Ελλάδα και εν συνεχεία την Ιταλία. Η ολοκλήρωση του έργου προγραμματίζεται για το 2015 με συμμετοχή της GASPROM, της Ιταλικής ENI, και της Γαλλικής Edf και το δυναμικό μεταφοράς του θα φθάνει τα 63 δις. κ.μ..

Ο αγωγός φυσικού αερίου TAP ή Trans Adriatic Pipeline προβλέπει την μεταφορά φυσικού αερίου από την Τουρκία, διερχόμενος από την Ελλάδα και την Αλβανία, από τις ακτές της οποίας με υποθαλάσσιο αγωγό θα καταλήγει στην Ιταλία. Στην σύμπραξη του έργου συμμετέχουν η Νορβηγική εταιρεία Statoil (42.5%), η Ελβετική EGL (42.5%) και η Γερμανική Eon Ruhrgas (15%). Ο TAP δεν έχει λάβει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, όπως ο ανταγωνιστικός του ITGI, εν τούτοις οι συμμετέχουσες εταιρείες διαθέτουν κεφάλαια και επιπλέον η Statoil συμμετέχει στην εξόρυξη του Αζέρικου κοιτάσματος φυσικού αερίου.

Η κυριότερη επιχειρηματική δραστηριότητα ευρωπαϊκής απεξαρτητοποίησεως από το Ρωσικό φυσικό αέριο, μέσω του «νοτίου διαδρόμου», είναι ο αγωγός Nabucco, που υποστηρίζεται από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και από τις κυβερνήσεις της Γερμανίας και Η.Π.Α.. Ο αγωγός αυτός θα μεταφέρει 31 δις. κ.μ. φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν και ενδεχομένως από το Τουρκμενιστάν και το Ιράκ, μέσω Τουρκίας στην Ευρώπη. Η τελική απόφαση για την επένδυση ανεμένετο εντός του 2011, η έναρξη κατασκευής το 2012 και η έναρξη λειτουργίας το 2017. Εν τούτοις δεν είναι πιθανή η παράλληλη κατασκευή του αγωγού Nabucco και του ανταγωνιστικού του South Stream, αφού η συνολική παρεχόμενη ποσότητα των 94 δις. κ.μ. είναι υπερβολική για τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Από το γεγονός αυτό προκύπτει αντιπαράθεση και ανταγωνισμός μεταξύ των αξόνων Βρυξελλών – Βερολίνου – Ουάσινγκτον και Μόσχας – Ρώμης – Παρισίων.

Αντιπαράθεση προκαλεί επίσης η επιλογή κατασκευής των αγωγών TAP και ITGI με επιπτώσεις και στον αγωγό Nabucco. Ο TAP παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι δεν απαιτεί κοινοτικές επιδοτήσεις, δύναται εάν απαιτείται να μεταφέρει περισσότερο φυσικό αέριο και είναι οικονομικότερος. Προϋπόθεση κατασκευής των αγωγών αποτελεί η σύμβαση προμηθείας αερίου από την παραγωγό χώρα. Κατά συνέπεια οι αγωγοί TAP, ITGI και Nabucco διαγκωνίζονται για την εξασφάλιση του πολυπόθητου συμβολαίου με το Αζερμπαϊτζάν, το οποίο όμως στην παρούσα φάση δύναται να διαθέσει μόνο 10 δις. κ.μ. προς την Ευρώπη και επιπλέον στην χώρα αυτή η Ρωσία είναι σε θέση να ασκήσει ισχυρή επιρροή. Η κατασκευή ενός εκ των TAP ή ITGI θα μειώσει τις πιθανότητες κατασκευής του Nabucco, αφού η μεγάλη και ακριβή παροχή του θα προέρχεται από τα ίδια περιορισμένα κοιτάσματα του Αζερμπαϊτζάν (γι' αυτό η αναζήτηση περαιτέρω παροχής από το Τουρκμενιστάν, το Ιράκ και το Κατάρ).

Την Ελλάδα θα συνέφερε η κατασκευή του αγωγού ITGI, ο οποίος θα την καθιστούσε κόμβο διανομής φυσικού αερίου εκτός από το εσωτερικό της, στην Βουλγαρία, την Αλβανία, τα Σκόπια, ενδεχομένως την Σερβία και κυρίως την Ιταλία και το Ευρωπαϊκό δίκτυο.. Ενεργειακοί κόμβοι όμως επιθυμούν να καταστούν η Βουλγαρία και η Τουρκία μέσω του Αγωγού Nabucco, με την Τουρκία να ευρίσκεται πλησιέστερα στον στόχο αυτό.

Από τα προλεχθέντα συμπεραίνεται ότι το Ελληνικό έδαφος αποτελεί πεδίο ενεργειακών αντιπαραθέσεων αλλά και επενδύσεων, με μελλοντικά έσοδα από τα τέλη διελεύσεως αερίου και δυνατότητα παροχής φθηνότερου αερίου στο εσωτερικό. Ειδικότερα η περιοχή του Ιονίου αποκτά επιπρόσθετη γεωπολιτική βαρύτητα, αφού συσχετίζεται άμεσα με την ενεργειακή τροφοδοσία της Ευρώπης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΔΡΩΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ.

ΙΤΑΛΙΑ

Όπως ήδη προαναφέρθηκε η διαχρονικές επεκτατικές περιφερειακές φιλοδοξίες της Ιταλίας στην Αδριατική, το Ιόνιο, τα Βαλκάνια και την Α. Μεσόγειο ανέκαθεν έθιγαν κυριαρχικά και ζωτικά συμφέροντα της χώρας μας και παράλληλα καθιστούσαν την Ελλάδα εμπόδιο για τις γεωπολιτικές βλέψεις της. Με αυτή την διαχρονική παράμετρο κατά νουν και έχοντας ήδη προαναφερθεί στο παρελθόν των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών, είναι σκόπιμο να γίνει επιγραμματική μνεία των τρεχουσών σχέσεων.

Στα πλαίσια των φιλοδοξιών για άσκηση επιρροής στα Βαλκάνια αλλά και περιορισμού του ρόλου της Ελλάδος, η Ιταλία υπέγραψε το 1998 συμφωνία με την Αλβανία που ουσιαστικά εντάσσει την νήσο Σάσωνα στην γεωστρατηγική σφαίρα των ιταλικών συμφερόντων. Από το 1999 η Ιταλία έχει εγκαταστήσει εξοπλισμό, υποδομές, μέσα και δύναμη 300 ανδρών, υπό το πρόσχημα της λαθρομεταναστεύσεως προς τα ιταλικά παράλια καθώς και της εγκληματικότητας.

Η χώρα μας διατηρεί 4 προξενεία και 12 επίτιμα προξενεία σε ισάριθμες ιταλικές πόλεις. Το ΥΠΕΞ εποπτεύει το Ελληνικό Ινστιτούτο Βενετίας. Μεταξύ των διμερών συμφωνιών σημαντικότερες είναι αυτές της οικονομικής συνεργασίας (1949), της συμφωνίας συνεργασίας κατά της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και της διακινήσεως ναρκωτικών (1986) και οι προαναφερθείσες συμβάσεις για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδος (1977) και της «Πρωτοβουλίας Αδριατικής και Ιονίου» του 2000, με την παράλληλη ναυτική συνεργασία ADRION. Στην κεντρική Ιταλία υπάρχει ομογένεια 30.000 Ελλήνων, ενώ υπενθυμίζεται η προαιώνιος παρουσία Ιταλών πολιτών ελληνικής καταγωγής στην κάτω Ιταλία. Πολιτιστική δραστηριότητα ασκεί τόσο το Ιταλικό Ινστιτούτο Αθηνών όσο και το Ινστιτούτο Μεταβυζαντινών Σπουδών στην Βενετία.

Από το 1994 εξελίσσεται το διασυνοριακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Interreg Ελλάδος – Ιταλίας και συγκεκριμένα των ιταλικών περιοχών της Απουλίας με τις ελληνικές περιοχές της Δ. Ελλάδος, με σκοπό την διασύνδεση των αγορών και κοινοτήτων προκειμένου να δημιουργηθούν κοινές δομές για αειφόρο ανάπτυξη με παροχή κινήτρων για έμπυχο δυναμικό και οικονομικά κεφάλαια. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να

βελτιώσει την συνοχή και να καταστήσει τις περιοχές αυτές ελκυστικότερες για επενδύσεις.

Παρά την σχετική μείωση του γεωπολιτικού βάρους της Ιταλίας ως αναχώματος του σοβιετικού επεκτατισμού, εν τούτοις τα γεγονότα στην Γιουγκοσλαβία και η πιθανή διέλευση των αγωγών TAP και ITGI από την χώρα αυτή, της αναβαθμίζουν την γεωπολιτική σημασία. Η διέλευση των αγωγών παρέχει στην Ελλάδα ευκαιρίες ρεαλιστικής συνεργασίας με την Ιταλία, συνοδευομένης με δίκαιη διευθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών, η οποία επί του παρόντος δεν φαίνεται πιθανή. Σημείο τριβής αποτελεί η συνεργασία Ιταλίας και Η.Π.Α., με την υποστήριξη της Τουρκίας, για την υλοποίηση του οδικού άξονος Νο 8 (Δυρράχιο, Σκόπια, Σόφια, Κωνσταντινούπολη), ο οποίος αποτελεί βασικό ανταγωνιστή της Εγνατίας οδού και η κατασκευή του θα στερήσει από την χώρα μας σημαντικά έσοδα. Η πιθανή εύρεση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο χώρο του στενού του Οτράντο, αναμένεται να δημιουργήσει νέα εστία τριβής.

ALBANIA

Οι φιλοδοξίες της Ιταλίας και της Αυστροουγγαρίας για τον έλεγχο της Αδριατικής, γέννησαν το αλβανικό κράτος και χάραξαν κατάλληλα τα σύνορά του, με τις συνθήκες του Λονδίνου και Φλωρεντίας το 1913. Το κράτος αυτό είχε τότε πληθυσμό 800.000 κατ. εκ των οποίων 480.000 μουσουλμάνοι, 80.000 καθολικοί και 240.000 Έλληνες χριστιανοί ορθόδοξοι. Η Αλβανία προσπάθησε από την πρώτη στιγμή να περιορίσει εάν όχι να εξαλείψει την ελληνική μειονότητα με πιέσεις και περιορισμούς κυρίως στην εκπαίδευση, και την εκκλησία. Κατά τον πόλεμο του 1940, οι Αλβανικές στρατιωτικές δυνάμεις είχαν συγχωνευθεί με τις ιταλικές, με την έλευση δε των Γερμανών επιδόθηκαν σε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις κατά του ελληνικού στοιχείου.

Στα χρόνια που ακολούθησαν η Αλβανία προσκολλάται αρχικά στην Γιουγκοσλαβία, μετά στην Ε.Σ.Σ.Δ. και από το 1961 στην Κίνα μέχρι την ρήξη των σχέσεων το 1978, την οποία ακολούθησε στάση απομονωτισμού έως τον Αύγουστο του 1987 που έλαβε χώρα η άρση του εμπολέμου. Σε όλο αυτό το διάστημα η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας υπήρξε έντονη και διαρκής.

Σήμερα το αλβανικό κράτος διαθέτει πληθυσμό 3 εκ. κατοίκων εκ των οποίων το 70% είναι Μουσουλμάνοι, το 20% χριστιανοί ορθόδοξοι και το 10% καθολικοί. Η Αλβανία ενετάχθει το 1992 στον Οργανισμό Ισλαμικής Συνδιάσκεψης (OIC) και έλαβε οικονομική βοήθεια από την

Ισλαμική Τράπεζα Αναπτύξεως που αποτελεί όργανο του εν λόγω Οργανισμού.

Από την άρση του εμπολέμου έως σήμερα, οι σχέσεις Ελλάδος Αλβανίας έχουν βελτιωθεί σημαντικά σε πολλούς τομείς δραστηριοποίησης και έχουν υπογραφεί σχετικές συμφωνίες κυριότερες των οποίων είναι αυτή του 1996 (φιλία, συνεργασία, ασφάλεια, καλά γειτονία) και του 2003 (πολιτιστική συνεργασία), ενώ η χώρα μας αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο εμπορικό εταίρο και επενδυτή της Αλβανίας.

Παρά ταύτα, οι σχέσεις των δύο πλευρών παραμένουν αποστασιοποιημένες λόγω των σημαντικών διαφορών που υφίστανται στα θέματα της αλβανικής αναθεωρητικής στάσεως (Μεγάλη Αλβανία), της ελληνικής μειονότητας, το θέμα των Τσάμηδων, την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδος και ΑΟΖ και τους λαθρομετανάστες. Ο χρόνος δεν επιτρέπει να αναλύσω κάθε ένα από τα θέματα αυτά αλλά ίσως δοθεί ευκαιρία εάν τεθεί σχετική ερώτηση μετά το πέρας της παρουσιάσεως. Οφείλω εν τούτοις να αναφέρω επιγραμματικά, για το θέμα της υφαλοκρηπίδος ότι τον Απρίλιο του 2009 υπεγράφει συμφωνία καθορισμού θαλασσίων ζωνών, συμπεριλαμβανομένης και της υφαλοκρηπίδος, η οποία όμως δεν ετέθει σε εφαρμογή, καθώς μετά από τουρκική παρέμβαση, το ανώτατο αλβανικό δικαστήριο την θεώρησε παράνομη. Εξ' άλλου στο θέμα των μεταναστών και με στοιχεία του 2001, αυτοί αποτελούν το 9.14% του πληθυσμού των Επτανήσων. Οι Αλβανοί μετανάστες αποτελούν την νεότερη ηλικιακά εθνικότητα και ανέρχονται στο 69% του συνόλου των μεταναστών. Στον Νομό Κερκύρας συγκεντρώνεται το 50% των μεταναστών. Ειδικότερα στο ΒΑ τμήμα της νήσου το ποσοστό των μεταναστών ξεπερνά το 12% του συνολικού πληθυσμού.

Η Αλβανία ακολουθεί τακτική προσεταιρισμού ισχυροτέρων εταίρων της Ελλάδος και παρά την καλόπιστη ελληνική γειτονία, υιοθετεί πολιτικές αντιπαλότητας και διεκδικήσεων. Η διαχρονική καταπίεση της ελληνικής μειονότητας, ο σφικτός εναγκαλισμός με την Τουρκία και οι φωνές περί «μεγάλης Αλβανίας», δεν αφήνουν πολλές αμφιβολίες για τις προθέσεις της Αλβανίας, οι οποίες σε συνδυασμό με την δεινή οικονομική κατάσταση της χώρας μας και τα διαφαινόμενα κοιτάσματα υδρογονανθράκων σε αμφισβητούμενες περιοχές, πιθανόν να οδηγήσουν σε χειρότερες καταστάσεις. Η ελληνική μέχρι στιγμής πολιτική των υποχωρήσεων, όσο και αν βαπτίζεται νηφάλια και ψύχραιμη, κρίνεται ότι χρήζει αναθεωρήσεως.

ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΠΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ.

Η.Π.Α.

Η Μεσόγειος αποτελεί διαχρονικά χώρο υψίστης γεωπολιτικής σημασίας για την εκάστοτε επικρατούσα μεγάλη ναυτική Δύναμη. Δεν αιφνιδιάζει συνεπώς το γεγονός ότι στο μεταπολεμικό διπολικό σύστημα και κατά τον καθορισμό σφαιρών επιρροής, το σύστημα Α. Μεσόγειος – Ελλάδα – Τουρκία ετέθει υπό αμερικανική επιρροή.

Οι Η.Π.Α. επιδιώκουν την παρεμπόδιση ρωσικής καθόδου στην Μεσόγειο, την ενεργειακή απεξάρτηση της Ευρώπης από την Ρωσία, την συγκράτηση της Σερβίας, την αποτροπή ασκήσεως γερμανικής επιρροής στα Βαλκάνια αλλά και την παρεμπόδιση στρατηγικής συνεργασίας Ρωσίας – Γερμανίας.

Στο πλαίσιο αυτό οι Η.Π.Α. ασκούν έλεγχο στην Ευρώπη μέσω του ΝΑΤΟ. Από το 1991 αποκατέστησαν τις σχέσεις τους με την Αλβανία και έκτοτε την στηρίζουν πολλαπλώς. Ενδεικτικά αναφέρεται η οικονομική βοήθεια, η αποστολή πολεμικού υλικού, η οργάνωση του αεροδρομίου της Σκόδρας και η λειτουργία αμερικανικής βάσεως Υ/Β στον Αυλώνα. Στο ίδιο πλαίσιο οι Η.Π.Α. στηρίζουν τα Σκόπια και το Κόσσοβο. Εκεί ευρίσκεται η αμερικανική βάση BONDSTEEL (έναρξη κατασκευής το 1999) που αποτελεί την μεγαλύτερη βάση του εξωτερικού μετά τον πόλεμο του Βιετνάμ. Η τοποθεσία της βάσεως είναι συμβατή με τους σχεδιαζόμενους ενεργειακούς δρόμους και εξυπηρετεί στρατιωτικό προσωπικό 7.000 ατόμων, καθώς και μεγάλο αριθμό επιθετικών και μεταφορικών Ε/Π. Το ενεργειακό δρομολόγιο Μπακού – Γεωργία – Βουλγαρία – Σκόπια – Αλβανία, καθώς και ο άξονας Νο 8, η ονομαζομένη Παραεγνατία, χρησιμοποιεί εδάφη ελεγχόμενα από το ΝΑΤΟ και τις Η.Π.Α. ενώ υποστηρίζεται σθεναρά από την Τουρκία.

Ο υπό εξέταση χώρος του Ιονίου που ήδη αποτελεί κρίσιμο κόμβο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, εμπορευμάτων και ανθρωπίνου δυναμικού, κυρίως μετά την διαφαινομένη ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων μεταξύ Ιταλίας, Ελλάδος και Αλβανίας προσελκύει το αμερικανικό οικονομικό και γεωπολιτικό ενδιαφέρον. Η αστάθεια στην Μεσόγειο μετά την αραβική επανάσταση στην Β. Αφρική και Μ. Ανατολή διευρύνει την σημασία του Ιονίου ως μίας από τις περιοχές που ακόμη επικρατεί ασφάλεια και σταθερότητα.

ΡΩΣΙΑ

Η διαχρονική επιδίωξη της Ρωσίας να αποκτήσει πρόσβαση στις θερμές θάλασσες, καθόρισε την πολιτική της, η οποία, σε ότι αφορά την περιοχή μας, χρησιμοποίησε προς τον σκοπό αυτό συγγενικά από πλευράς φυλής και θρησκευτικού Δόγματος, έθνη των Βαλκανίων.

Σήμερα οι σχέσεις της Ρωσίας με την χώρα μας ευρίσκονται στο χειρότερο στάδιο της τελευταίας δεκαετίας, λόγω των ελληνικών υπαναχωρήσεων σε αγορές οπλικών συστημάτων (τεθωρακισμένα άρματα μάχης TOMA BMP – 3) αλλά κυρίως λόγω των καθυστερήσεων κατασκευής του αγωγού Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη, δια του οποίου η μεταφορά του ρωσικού πετρελαίου θα απέφευγε την διέλευση των στενών και τον αντίστοιχο Τουρκικό έλεγχο. Ως γνωστό η προγραμματισμένη συνάντηση των Υπουργών εξωτερικών των δύο χωρών, τον Ιούλιο του 2011, ανεβλήθει με ρωσική πρωτοβουλία. Αντίθετα η Ρωσία αυξάνει τις οικονομικές, ενεργειακές και στρατιωτικές της συναλλαγές με την Τουρκία.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Η Τουρκία έχει αντιληφθεί πλήρως την γεωπολιτική σημασία της Αδριατικής και του Ιονίου. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ΥΠΕΞ Αχμέτ Νταβούτογλου «... η Τουρκία για να έχει δικαίωμα λόγου στις Μεσογειακές ισορροπίες, πρέπει να εγκαθιδρύσει μία στρατηγική γέφυρα μεταξύ πολιτικής για την Α. Μεσόγειο/Μ. Ανατολή και της πολιτικής για τα Βαλκάνια και την Αδριατική». Η τουρκική προσπάθεια ασκήσεως πολιτικής επιρροής, εστιάζεται στα μουσουλμανικά κράτη, καθώς και στα κράτη με μουσουλμανικές μειονότητες, κατάλοιπα από τον καιρό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπως συμβαίνει στην Βοσνία, Αλβανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Σκόπια, Κόσσοβο και Ρουμανία, γνωρίζοντας ότι και οι Η.Π.Α. χρησιμοποιούν το μουσουλμανικό στοιχείο σαν εξισοροπητικό υποκείμενο της περιοχής.

Στον τουρκικό σχεδιασμό περικυκλώσεως των Βαλκανίων, η Αλβανία κατέχει πρωτεύοντα ρόλο. Είναι σε όλους γνωστή η άμεση και πλήρης ενεργός στήριξη της Τουρκίας στην ανεξαρτησία του Κοσσόβου, το 2008. Από το 1992 η συνεργασία των δύο κρατών έχει λάβει στρατηγικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμφωνία φιλίας – συνεργασίας έναντι επιθέσεως από τρίτο κράτος του 1993, καθώς και της Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου του 2008. Στο πλαίσιο αυτό η Τουρκία κατασκεύασε ναυτική βάση στον Αυλώνα και ολοκλήρωσε την ναυτική βάση Υ/Β στο Δυρράχιο τον Μάρτιο του 2010, με χρηματοδότηση του ημίσεως της αξίας τους, ενώ ανακατασκεύασε ένα αλβανικό αεροδρόμιο

(Kucove) και παρείχε εφοδιαστική υποστήριξη, με σκοπό την επίτευξη συμβατότητας των αλβανικών Ε.Δ. με τα ΝΑΤΟϊκά πρότυπα. Επιπλέον η Τουρκία έχει δωρήσει στην Αλβανία αμυντικό υλικό ύψους 100 εκ. € ανέλαβε την αναβάθμιση της αλβανικής Ακαδημίας Αεροπορίας, τον εκσυγχρονισμό των αλβανικών εργοστασίων κατασκευής φορητού οπλισμού και πυρομαχικών και την εκμάθηση της τουρκικής γλώσσας στους φοιτητές του στρατιωτικού πανεπιστημίου Τιράνων. Από το καλοκαίρι του 2010 η Τουρκία εγκαινίασε έντονη ναυτική παρουσία στην περιοχή του Ιονίου η οποία αναμένεται να διατηρηθεί προσεχώς. Γεύση της τουρκικής επιρροής έλαβε ήδη η χώρα μας με την προαναφερθείσα ακύρωση της ελληνοαλβανικής συμφωνίας καθορισμού ορίων της υφαλοκρηπίδος, η οποία είχε υπογραφεί σε επίπεδο ΥΠΕΞ, ενώ έξι μήνες αργότερα η αλβανική Βουλή ψήφισε νόμο που επέτρεπε την παραμονή τουρκικών πολεμικών πλοίων στα αλβανικά χωρικά ύδατα.

Η Τουρκία έχει επίσης αντιληφθεί ότι οι περιφερειακές φιλοδοξίες της προϋποθέτουν ισχυρό αεροναυτικό βραχίονα, καθώς και σειρά φιλικών βάσεων ανεφοδιασμού και επισκευών και ήδη ευρίσκεται σε φάση συνεπούς υλοποίησης της προϋποθέσεως αυτής. Είδαμε ακόμη ότι η επεμβατική πολιτική της Τουρκίας υποστηρίζει σθεναρά την κατασκευή του οδικού άξονος Νο 8, ο οποίος συμβάλλει στην απομόνωση της Ελλάδος, ενώ παράλληλα η Τουρκία μετατρέπεται σε ενεργειακό κόμβο αυξάνοντας την αυτάρκειά της και φιλοδοξώντας να ελέγχει ενεργειακά τις ζώνες επιρροής της.

Βάσει του τουρκικού Δόγματος περί προστασίας των μειονοτήτων, η χώρα αυτή δικαιολογεί την εισβολή και κατοχή στην Κύπρο, επεμβαίνει ενεργά στην Θράκη και σε κάθε άλλη μουσουλμανική μειονότητα της περιοχής, συμπεριλαμβανομένων και των διεκδικήσεων των Τσάμηδων.

Στο πλαίσιο αυτό η τοπική κοινωνία μας θα πρέπει να ευρίσκεται σε εγρήγορση και να υποψιάζεται τους ηθικούς αυτουργούς, όταν υφίσταται ένοπλες επιθέσεις από οργανωμένες αλβανικές συμμορίες των οποίων οι επικεφαλής είχαν εκπαιδευθεί στην Τουρκία, όπως κατά την περίοδο 1996 – 1997 ή όταν καίγεται η συναγωγή στην πόλη μας, την επομένη της επισκέψεως Ισραηλινού Υπουργού στη χώρα μας.

Σε στρατιωτικό επίπεδο η πιθανότητα τουρκικής παραχωρήσεως μεταχειρισμένων πολεμικών μέσων στην Αλβανία και τα Σκόπια υπό την μορφή πολεμικών Α/Φ και πλοίων, ενδέχεται να μεταβάλει τις ισορροπίες στην περιοχή, επιβάλλοντας την αναθεώρηση του ελληνικού Δόγματος για την από Βορρά απειλή. Οι εν λόγω εξελίξεις θα πρέπει να

συνδυασθούν με την ισχυρή πιθανότητα να αναλάβει η Τουρκία τον έλεγχο της βάσεως BONDSTEEL των Η.Π.Α., στο Κόσσοβο, μετά την φημολογούμενη αμερικανική πρόθεση αποχωρήσεως.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΔΡΩΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ (ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ

Οι περιφερειακές φιλοδοξίες της Τουρκίας δεν είναι μόνο φραστικές. Κατά τα τελευταία έτη κτίζει μεθοδικά και με συνέπεια τις Ε.Δ. οι οποίες θα της επιτρέψουν να υλοποιήσει τις φιλοδοξίες αυτές. Για λόγους συγκρίσεως, στις επόμενες προβολές φαίνονται τα διατιθέμενα ποσά Ελλάδος – Τουρκίας για αμυντικούς εξοπλισμούς.

Από την διαχρονική ιστορία του πολέμου έχει διαπιστωθεί ότι η αυτόνομη λογιστική υποστήριξη αποτελεί ουσιώδη παράμετρο της πορείας των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Η Τουρκία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας.

Στην προβολή παρατηρούμε ότι κατά την τελευταία πενταετία (2006 – 2011), η τουρκική εγχώρια αμυντική βιομηχανία έχει αυξήσει το ποσοστό καλύψεως των αναγκών των ΤΕΔ από 36.7% σε 52.1%. Η προεκλογική υπόσχεση του Ταγίπ Ερντογάν περί αμυντικής αυτονομίας της Τουρκίας λαμβάνει σάρκα και οστά, αφού το 2016, αναμένεται ότι η εγχώρια αμυντική βιομηχανία θα καλύπτει το 80% των αναγκών των ΤΕΔ.

Όπως φαίνεται στην προβολή, τα έσοδα της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας, έχουν τετραπλασιασθεί κατά την τελευταία δεκαετία, φθάνοντας τα 2.73 δις. δολάρια το 2010, με προοπτική το 2016, τα έσοδα να φθάσουν τα 8 δις. δολάρια. Παράλληλα παρατηρούμε την αλματώδη αύξηση των εξαγωγών της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας, από 247 εκ. δολάρια το 2006, σε 634 εκ. δολάρια το 2010, ενώ κατά το 2011, τα καθαρά κέρδη θα είναι περίπου 1δισ. δολάρια.

Η Τουρκία διαθέτει μεγάλα ποσά για έρευνα και ανάπτυξη νέων οπλικών συστημάτων. Συγκεκριμένα για το 2010 δαπανήθηκαν 665 εκ. € όταν για το ίδιο έτος οι ελληνικές κρατικές αμυντικές βιομηχανίες εμφανίζουν συνολικό έλλειμμα 218 εκ. € ενώ οι δαπάνες τους για έρευνα και ανάπτυξη είναι αμελητέες.

Από τα στοιχεία αυτά διαφαίνεται ότι η Τουρκία, στο εγγύς μέλλον, θα έχει την δυνατότητα διατηρεί υψηλή διαθεσιμότητα των μέσων της και να υποστηρίζει αυτόνομα τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά τις στρατιωτικές της δυνάμεις ακόμη και στην περιοχή του Ιονίου.

ΑΛΒΑΝΙΚΕΣ ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Το αλβανικό Π.Ν. δεν αποτελεί επί του παρόντος απειλή για την εθνική μας κυριαρχία στην περιοχή του Ιονίου, αφού συνίσταται σε 32 μικρά περιπολικά και 4 μεγαλύτερα, με δυνατότητες έρευνας – διάσωσης, με κύρια αποστολή την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η αλβανική πολεμική αεροπορία είναι ανύπαρκτη αφού δεν διαθέτει μαχητικά Α/Φ, παρά μόνο μεταφορικά Ε/Π. Υπάρχουν όμως δύο λειτουργικές αεροπορικές βάσεις οι οποίες δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από τουρκικά Α/Φ, σε περίοδο ελληνοτουρκικής κρίσεως.

Αναμένεται ότι μετά την πρόσφατη ένταξη της Αλβανίας στο ΝΑΤΟ (2009), οι Ε.Δ. θα αναβαθμισθούν ποσοτικά και ποιοτικά, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της συμμαχίας. Η αναβάθμιση αυτή εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί και από την Τουρκία με την μορφή παραχωρήσεως αμυντικού υλικού και μέσων, όπως Α/Φ και Π. Πλοία, καθώς και με εκπαίδευση του προσωπικού. Κατά συνέπεια είναι ενδεχόμενη η αλλαγή του συσχετισμού στρατιωτικής ισχύος στην περιοχή του Ιονίου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Ως γνωστόν δεν υπάρχουν μάχιμες στρατιωτικές μονάδες του Σ.Ε. στα Επτάνησα.

Η ελληνική αεροπορική παρουσία στην περιοχή του Ιονίου κατά την τρέχουσα περίοδο είναι διευρυμένη, καθ' όσον στα πλαίσια του ΝΑΤΟ, Ελλάς και Ιταλία επιτηρούν εναλλάξ την περιοχή και αλλά και τον αλβανικό εναέριο χώρο. Στα πλαίσια της επιτηρήσεως της ευρύτερης περιοχής του Ιονίου, η αεροπορία μας διαθέτει Α/Φ εγκαίρου προειδοποιήσεως, μαχητικά Α/Φ, Ε/Π, αεροδρόμια, καθώς και επίγεια ηλεκτρονικά μέσα και εγκαταστάσεις στρατιωτικές και πολιτικές.

Η παρουσία του Π.Ν. στην περιοχή του Ιονίου που είναι ήδη περιορισμένη, διοικείται και συντονίζεται από την Ν.Δ.Ι., στην Πάτρα, η οποία με πρόσφατη απόφαση του ΥΕΘΑ, υποβαθμίζεται σε ναυτικό σταθμό. Ειδικότερα στην Κέρκυρα ο ΝΑΣΚΕ και τα υπ' αυτόν δύο παρατηρητήρια του Αγ. Στεφάνου και των Αυλιωτών, καθώς και ένα

N/A, αναλαμβάνουν το βάρος της επιτηρήσεως της εγγύς θαλάσσιας περιοχής της νήσου. Οι υπάρχουσες υποδομές για υποστήριξη ν. μονάδων είναι λίαν περιορισμένες αφού η μόνη δυνατότητα αμέσου παροχής είναι το νερό, ενώ δεν υπάρχει δυνατότητα παροχής καταλλήλου ρεύματος, τα καύσιμα παρέχονται με χρονοβόρα διαδικασία μέσω βυτιοφόρων και δεν υπάρχει επισκευαστική υποδομή.

Σημαντικό ρόλο στην υποβάθμιση των εγκαταστάσεων του Π.Ν. στην Κέρκυρα, διεδραμάτισε η παραχώρηση πολλών εξ' αυτών για εκμετάλλευση από τις τοπικές αρχές. Σε αυτές περιλαμβάνεται κυρίως η τέως προκεχωρημένη ναυτική βάση της Παλαιοκαστρίτσας η οποία δεν υφίσταται πλέον, χάρις στις δυναμικές κινητοποιήσεις διαφόρων τοπικών φορέων με προεξάρχουσα την τοπική αυτοδιοίκηση. Σήμερα ο εξωτερικός χώρος της βάσεως χρησιμοποιείται για τον ελλιμενισμό πολιτικών σκαφών. Εξ ίσου χαρακτηριστικές είναι οι διαχρονικά επίμονες προσπάθειες του Δήμου να οικειοποιηθεί την έδρα του ΝΑΣΚΕ στο Νέο Φρούριο, για την δημιουργία Μουσείου. Τις προσπάθειες αυτές εμποδίζει μέχρι στιγμής το Υπουργείο Οικονομικών αλλά δεν γνωρίζω για πόσο ακόμη. Η επιχειρησιακή υποβάθμιση των ερεισμάτων του Π.Ν. στο Ιόνιο οφείλεται επιπρόσθετα και στην ψηφοθηρικής φύσεως αντιπαράθεση εκπροσώπων του Ιονίου στην Βουλή των Ελλήνων ακόμη και του ιδίου πολιτικού κόμματος. Τα κριτήρια διατηρήσεως, αναβαθμίσεως ή καταργήσεως στρατιωτικών υποδομών και εγκαταστάσεων έχουν παύσει να είναι επιχειρησιακά και έχουν μετατραπεί σε ιδιοτελή μικροκομματικά, ψηφοθηρικά και λαϊκίστικα. Προσωπικά εύχομαι ολόψυχα να μην γνωρίσουν οι συμπατριώτες μου το τίμημα των επιλογών αυτών.

Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί η επίσης υποτονική παρουσία του Λ.Σ. από πλευράς μέσων, στην Κέρκυρα και τα Επτάνησα γενικότερα. Εξ' άλλου πέραν των πενιχρών μέσων, το Λ.Σ. δεν είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο για θαλάσσιες στρατιωτικού τύπου αποστολές και σίγουρα δεν εξασφαλίζει το εθνικό ζητούμενο της αποτροπής κάθε δυνητικού αντιπάλου. Στην προβολή φαίνονται τα πλωτά μέσα του Λ.Σ. στην περιοχή.

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Από την πείρα του παρελθόντος προκύπτει ότι στην επιβίωση και ευημερία ενός έθνους, η βοήθεια από Διεθνείς Οργανισμούς και συμμάχους ουδέποτε υπήρξε καθοριστικής σημασίας. Εκείνο που προέχει πάντοτε είναι η αρχή της αυτοβοήθειας από την οποία άλλωστε

εξαρτάται και το ειδικό βάρος ενός κράτους στα πλαίσια των συμμαχιών του.

Από την προηγηθείσα σύγκριση των ελληνικών και τουρκικών αεροναυτικών δυνάμεων προκύπτει ότι σε περίπτωση ελληνοτουρκικής κρίσεως, η Τουρκία θα μπορούσε υποθετικά, μέσω των υποδομών της Αλβανίας να αναπτύξει μικρή αεροναυτική δύναμη στο Ιόνιο, με σκοπό να επιφέρει σύγκριση στην ελληνική πλευρά και να την αναγκάσει να απομειώσσει τις δυνάμεις της στο Αιγαίο. Επιπλέον θα μπορούσε να δημιουργήσει τετελεσμένες καταστάσεις σε μικρονήσους και βραχονησίδες, ως διαπραγματευτικά ανταλλάγματα.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

1. Το Ιόνιο υπήρξε ανέκαθεν περιοχή ιδιαίτερα υψηλής γεωπολιτικής σημασίας, ως γεωγραφικό κέντρο της σημαντικότερης θάλασσας του κόσμου, της Μεσογείου, η οποία ευρίσκεται μεταξύ τριών ηπείρων και ποικιλίας λαών, πολιτισμών και θρησκειών, ενώ δι' αυτής διακινείται το εμπόριο και ο κύριος όγκος των ενεργειακών και άλλων φυσικών πόρων προς τα κράτη της Δύσεως. Επιπλέον το Ιόνιο και η Αδριατική αποτελούν μία από τις περιοχές συγκρούσεων των εκάστοτε ναυτικών και χερσαίων Μ. Δυνάμεων. Η προαναφερθείσα σύντομη ιστορική αναδρομή απέδειξε του λόγου το αληθές.
2. Ειδικότερα στο Βόρειο Ιόνιο, η Κέρκυρα και τα στενά του Οτράντο αποκτούν ιδιαίτερη γεωπολιτική αξία αφού διαχρονικά ελέγχουν την διέλευση προς και από την Αδριατική. Είναι δηλαδή το δυτικό ισοδύναμο της τριάδας Λήμνου, Δαρδανελίων, Ευξείνου. Στο ειδικό βάρος της περιοχής προστίθεται στις μέρες μας, η επικείμενη ενεργειακή τροφοδοσία της Ευρώπης μέσω του Ιονίου, καθώς και τα πιθανά κοιτάσματα υδρογονανθράκων στην περιοχή.
3. Πιθανά σημεία που ενδεχομένως θα προκαλέσουν αστάθεια και τριβές στην περιοχή του Ιονίου, αποτελούν η οριοθέτηση της ΑΟΖ και της υφαλοκρηπίδος μεταξύ Ελλάδος, Ιταλίας, Αλβανίας, οι επεκτατικές φιλοδοξίες της Τουρκίας και η στρατηγική συμμαχία της με την Αλβανία, οι Αλβανικές αλυτρωτικές διεκδικήσεις, η διαχρονική ιταλική επιδίωξη ασκήσεως επιρροής στην περιοχή και η μαζική λαθρομετανάστευση.
4. Τα απτά αποτελέσματα της στρατηγικής συνεργασίας Τουρκίας – Αλβανίας, έχουν ως αποτέλεσμα την σταδιακή ανατροπή των συσχετισμών στρατιωτικής ισχύος στην περιοχή του Ιονίου, σε βάρος της χώρας μας, με τάσεις επιδεινώσεως.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Αν και το εθνικό συμφέρον της χώρας μας συμβαδίζει με την Δυτική της πορεία, εν τούτοις θα πρέπει η πολιτική της έναντι των δυνατών συμμάχων της να είναι διεκδικητική και όχι πολιτική υποτελούς χώρας. Η γεωστρατηγική θέση της και οι μοναδικές διευκολύνσεις που παρέχει στην Δύση αποτελούν διπλωματικά της όπλα προς τούτο.
2. Η Ελλάδα θα πρέπει να κινηθεί δυναμικά και δίχως χρονοτριβή στις έρευνες των περιοχών του Ιονίου και της Κρήτης, κερδίζοντας έδαφος και δημιουργώντας τετελεσμένα, με παράλληλη διπλωματική δραστηριοποίηση κυρίως στις ευρωπαϊκές χώρες αλλά και στις Η.Π.Α., προκειμένου να εξασφαλίσει την συμπαράστασή τους με δέλεαρ το ενεργειακό και το γεωπολιτικό τους όφελος αντίστοιχα.
3. Η χώρα μας θα πρέπει να κινηθεί ταχύτατα και αποφασιστικά στο θέμα οριοθέτησης των θαλασσίων συνόρων και του καθορισμού της ΑΟΖ. Οι τρέχουσες συγκυρίες προς τούτο είναι περισσότερο θετικές από κάθε άλλη φορά, ενώ τυχόν περαιτέρω καθυστερήσεις εκτιμάται ότι θα αποβούν εις βάρος μας.
4. Επιπλέον η χώρα μας θα πρέπει ισορροπώντας μεταξύ των ρωσικών και δυτικών συμφερόντων, να καταστεί ενεργειακός κόμβος για την ευρύτερη περιοχή της και σημαντικός παράγων της ενεργειακής τροφοδοσίας της Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να συμβάλει στο μέτρο των δυνατοτήτων της, ώστε να προκριθεί η κατασκευή του αγωγού ITGI έναντι του TAP (πλεονέκτημα αποτελεί η Εγνατία οδός στην οποία έχει γίνει πρόβλεψη για παράλληλη διέλευση αγωγού), καθώς και το νότιο τμήμα του αγωγού SOUTH STREAM, για τους λόγους που αναλύθηκαν προηγουμένως.
5. Η υπογεννητικότητα σε συνδυασμό με την μαζική μετανάστευση, κυρίως μουσουλμανικών πληθυσμών, αποτελούν το υπ' αριθμόν ένα εθνικό θέμα. Το κράτος επιβάλλεται να λάβει άμεσα και δραστικά μέτρα, αρχής γενομένης από τις παραμεθόριες περιοχές πριν το πρόβλημα αυτό καταστεί μη αναστρέψιμο.
6. Η ολοκλήρωση του οδικού δικτύου και των λιμένων μεταφοράς καθώς και των αεροδρομίων της Δυτικής Ελλάδος, δύναται να συμβάλει καθοριστικά στην οικονομία τόσο της περιοχής του Ιονίου, όσο και της χώρας μας γενικότερα.
7. Η Ελλάδα θα πρέπει να καταστεί πειστική για τις προθέσεις της στην περιοχή του Ιονίου, ενισχύοντας την στρατιωτική της παρουσία σε αποτρεπτικό βαθμό, δεδομένου ότι η πολιτική του κατευνασμού και της σιωπής ουδέποτε δικαιώθηκε. Στο πλαίσιο

αυτό θα πρέπει να αυξηθεί κυρίως η αεροναυτική παρουσία της. Ειδικότερα το Π.Ν. θα πρέπει να αναβαθμίσει την οργάνωση και λειτουργία των τοπικών Διοικήσεων, να αναπτύξει κατάλληλες μικρές και ευέλικτες ν. μονάδες, καθώς και κατάλληλα οπλικά συστήματα, να αναβαθμίσει τις δυνατότητες επιτηρήσεως της περιοχής, καθώς και τις υποδομές Δ/Μ (ελλιμενισμός, τροφοδοσία ρεύματος, καυσίμων, πυρομαχικών, και ανταλλακτικών, επισκευές κ.λ.π). Επιπλέον το Λ.Σ. στα Επτάνησα, θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί ανάλογα. Με επίγνωση της οικονομικής δυσπραγίας της χώρας, οι εν λόγω προτάσεις στρατιωτικής ενισχύσεως της περιοχής είναι δυνατές με συνδυασμό καταλλήλου αξιοποίησεως υφισταμένου μεταχειρισμένου υλικού και αγοράς φθηνών και αποτελεσματικών επιπρόσθετων μέσων πολλαπλής χρήσεως.

8. Οι τοπικές αρχές των Ιονίων νήσων, αφού αντιληφθούν την ευρύτερη εικόνα της περιοχής τους και συνειδητοποιήσουν ότι προέχει η εθνική κυριαρχία, θα πρέπει να εγκαταλείψουν μικροκομματικές και ψηφοθηρικές πρακτικές του παρελθόντος και από διεκδικητές κάθε στρατιωτικής εγκαταστάσεως που υπάρχει στα νησιά, να καταστούν αρωγοί και γιατί όχι και χορηγοί της θωρακίσεως της περιοχής με γνώμονα την ασφάλεια και την ευημερία των κατοίκων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κυρίες και Κύριοι

Ελπίζω να σας έδωσα μία εικόνα των πολιτικοστρατιωτικών εξελίξεων στην περιοχή μας, καθώς και ορισμένων ιδεών περί του δέον γενέσθαι. Λυπούμαι εάν προβλημάτισα κάποιους εξ υμών αλλά ανέκαθεν θεωρούσα ότι η κοινή γνώμη θα πρέπει να ενημερώνεται εγκαίρως με την γλώσσα της αλήθειας τουλάχιστον όπως εγώ την αντιλαμβάνομαι. Ευχαριστώ και πάλι για την προσοχή σας.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011

Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος Π.Ν.
Επίτιμος Διοικητής Σ.Ν.Δ.